

Силабус курсу **Фіскальна політика**

Ступінь вищої освіти	- магістр
Галузь знань	- D «Бізнес, адміністрування і право»
Спеціальність	- D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» «Митна справа»
Освітньо-професійна програма	
Рік навчання: I	Семестр: I
Кількість кредитів	5
Мова викладання	українська

Керівник курсу

ПІП

д.е.н., проф. Крисоватий Андрій Ігорович

Контактна інформація

krysovatty@gmail.com, +380673541835

Опис дисципліни

Дисципліна «Фіскальна політика» спрямована на глибоке, ґрунтовне пізнання і засвоєння студентами специфіки прийняття рішень у сфері фіска, реалізацію стратегії економічного зростання та партнерства відносин суб'єктів економіки за допомогою фіскального впливу на економічну кон'юнктуру. Ця дисципліна обґрунтовує теоретичні та практичні основи управління державними фінансами у контексті соціально-економічного розвитку, основні фіскальні форми та інструменти покращення суспільного добробуту, специфіку фіскального управління в середині країни та при визначенні митної справи і реалізації митної політики для зміцнення глобальної позиції країни. Даний курс повинен сприяти формуванню висококваліфікованих фахівців-управлінців суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та сфери державних фінансів.

Структура курсу

Години (лек. / практ.)	Тема	Результати навчання	Завдання
5/2	1. Наукова парадигма фіскальної політики	Знати теоретико-організаційні засади, емпіричні та наукові підходи до прийняття рішень щодо державних фінансів за різної економічної кон'юнктури та соціальної ситуації. Застосовувати сучасні інструменти фіскальної політики у контексті усього комплексу сучасних знань щодо фінансів, банківської справи та страхування.	Питання, обговорення
5/2	2. Фіскальна політика як інститут держави	Вивчити підходи до розуміння поведінки суб'єктів фіска у відповідності до протилежних пріоритетів інститутів держави та економічних агентів з громадянами. Знати особливості здійснення фіскальної політики залежно від регіональних особливостей та володіти аналітичними навиками щодо ефективності фіскальної політики. Застосовувати сучасні методи фіскальної політики у контексті усього комплексу сучасних знань щодо фінансів, банківської справи та страхування	Кейси, колективне обговорення

5/2	3. Напрямки і форми фіскальної політики	Знати форми фіскального впливу на індивідуума та економічних агентів та напрями такого впливу залежно від цілей держави. Навчитись передбачати зміну економічної та соціальної ситуації, кон'юнктури залежно від фіскальних рішень в держави та світових тенденцій.	Дискусії, колективне обговорення
5/2	4. Державні витрати та трансфертні платежі	Розуміти сучасні підходи до використання інструменту державних видатків. Вміти приймати рішення ефективного розміщення державних видатків. Знати механізми проведення та виграшу тендерних торгів.	Дискусії, колективне обговорення кейси
4/2	5. Оподаткування та податкове регулювання у фіскальної політики	Обґрунтовувати та розуміти природу, поняття, необхідність та напрями використання інструменту податків при реалізації фіскальної політики. Передбачати та оцінювати ступінь впливу оподаткування, його зміни на матеріальне становище платника.	Колективне обговорення Задачі
4/2	6. Борговий інструментарій фіскальної політики	Розуміти можливості та напрями використання боргового інструментарію; розрізняти його суть та види. Застосовувати сучасну практику запозичень у фіскальної політики у контексті усього комплексу сучасних знань щодо фінансів, банківської справи, страхування.	Дискусії, тести, питання, задачі
4/2	7. Проблемні аспекти функціонування фіскальної політики	Опанувати теоретичні і практичні аспекти впливу сторонніх факторів (політичних, часових, грошово-кредитних, глобальних) на ефективність фіскальної політики. Передбачати та аналізувати ступінь зміни ефективності фіскальних рішень під впливом зовнішніх факторів. Взаємозв'язок та взаємовплив фіскальної політики та державного боргу. Вплив різновидів дефіцитів бюджету на досягнення цілей фіскальної політики	Кейси, питання, ситуації

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Барановський О. І. Координація фіскальної і монетарної політики. *Фінанси України*. 2024. № 2. С. 7-25.
2. Бюджетний кодекс України. Урядовий кур'єр. 25.06.2010р. №131.
3. *Ефективна економіка*. 2024. № 2. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.41>
4. Луцик А.І. Обґрунтування пріоритетності досягнення цілей сталого розвитку у здійсненні фіскальної політики. *Світ фінансів*. 2021. Вип. 1(66). С. 89-101.
5. Податковий кодекс України. /Верховна Рада України. – Офіц.вид. - Голос України від 04.12.2010 - № 229, / № 229-230. – (Бібліотека офіційних видань).
6. Фіскальна політика України / відповідальний за випуск Крисоватий А. І. (д.е.н., проф.). DSpace WUNU. — pdf-версія, з авторським контролем.
7. Anatolii Lutsyk, Maryna Pravdiuk, Oleh Deneha, Vadym Puhalskyi, Inesa Shepel. (2024) Fiscal Tools for Promoting Efficient Economic Growth, Archives Des Sciences, Volume 7, Issue 6. DOI: <https://doi.org/10.62227/as/74608>

8. Andrii Zolkover, Anatolii Lutsyk, Mykhaylo Kapyrulya, Ivan Zhygalo, Hanna Kolomiiets. (2024) Fiscal Measures and Their Consequences: European Experience Against Ukrainian Perspectives, Archives Des Sciences, Volume 74 , Issue 3. 146-151. DOI: <https://doi.org/10.62227/as/74324>
9. Becker, T., Eichengreen, B., Gorodnichenko, Y., et al. (2023). *Post-war macroeconomic framework for Ukraine*. CEPR Press.
10. Christina D. Romer, (2021) The Fiscal Policy Response to the Pandemic. Brooking Papers on economic activity. BPEA Conference Drafts, March 25, 2021. URL: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2021/03/BPEASP21_Romer_conf-draft_updated.pdf
11. *Coordination of fiscal and monetary policy in Ukraine*. (2024). ResearchGate. — аналіз координації фіскальної та монетарної політики в Україні.
12. Dmytro Zakharov, Halyna Kryshchal, Anatolii Lutsyk, Halyna Vasylevska, Alla Chornovol. (2024) Efficiency of Fiscal and Monetary Policy in the Challenging Economic Environment. Economic Affairs, Vol. 69, pp. 239-249 DOI:10.46852/0424-2513.1.2024.25 <https://economicsaffairs.co.in/Journal/downloadIssue/id/Njl4MA==/file/pdf>
13. *Euro area fiscal policy response to the war in Ukraine and its macroeconomic impact*. Checherita-Westphal, C., Freier, M., & Muggenthaler, P. (2022). ECB Economic Bulletin, Issue 5/2022.
14. *Fiscal Monitor, April 2022: Fiscal Policy from Pandemic to War*. International Monetary Fund. (2022).
15. Lacey, Eric; Massad, Joseph; Utz, Robert. (2021) A Review of Fiscal Policy Responses to COVID-19. Equitable Growth, Finance and Institutions Insight, World Bank, Washington, DC. World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35904> License: CC BY 3.0 IGO.
16. Lukianenko, I. (2023). *Financial Policy of Ukraine for the Maintenance of Economic Stability, Competitiveness and Growth*. Економічна стратегія / УКМА.
17. Suntsova, O. O. (2025). Budget decentralization: state and problems in Ukraine / Public Governance under Decentralization: Experience, Challenges, and Prospects. U-Sun. 121 с.
18. *Ukraine's fiscal developments and needs for economic recovery, reconstruction and European integration*. (2024). wiiw (Working Paper).

Додаткові:

1. Пелех, О. (2024). Фіскальна політика в умовах війни. DSpace WUNU. URL: <https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/53132/1/11.%20%D0%9F%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%85%20%D0%9E.%20%D0%A4%D0%A4%D0%90%D0%BC-21.pdf>(<https://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/53132/1/11.%20%D0%9F%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D1%85%20%D0%9E.%20%D0%A4%D0%A4%D0%90%D0%BC-21.pdf>)
2. Bogdan, T., et al. (2024). Ukraine's fiscal developments and needs for economic recovery, reconstruction and European integration (Policy Report). URL: <https://wiiw.ac.at/ukraine-s-fiscal-developments-and-needs-for-economic-recovery-reconstruction-and-european-integration-dlp-7090.pdf>(<https://wiiw.ac.at/ukraine-s-fiscal-developments-and-needs-for-economic-recovery-reconstruction-and-european-integration-dlp-7090.pdf>)
3. Yakushko, I. (2022). Фіскальна політика: сутність та особливості впливу. REICST. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/download/2022-6-03-04/2022-6-03-04/556>(<https://reicst.com.ua/pmt/article/download/2022-6-03-04/2022-6-03-04/556>)
4. Tkachyk, O. P. (2021). Організаційно-правові детермінанти фіскальної політики. Економіка і регіони. URL: https://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/3_2021/22.pdf(https://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2021/3_2021/22.pdf)
5. Grebenozhko, R. (2024). Концептуалізація фіскальної політики у сучасних умовах. EconomDevelopment. URL: <https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1122>(<https://www.economdevelopment.in.ua/index.php/journal/article/view/1122>)
6. Titenko, O. (2025). Фіскальна політика України: значення та особливості. KNEU Institutional Repository. URL: <https://ir.kneu.edu.ua/items/e00364c7-238c-4d40-871f-e24efeb61569>(<https://ir.kneu.edu.ua/items/e00364c7-238c-4d40-871f-e24efeb61569>)
7. Current trends in fiscal policy development in Ukraine: theory, methodology, practice. (2025). URL: https://www.researchgate.net/publication/362996294_CURRENT_TRENDS_IN_FISCAL_POLICY_DEVELOPMENT

T_IN_UKRAINE_THEORY_METHODODOLOGY_PRACTICE](https://www.researchgate.net/publication/362996294_CURRENT_TRENDS_IN_FISCAL_POLICY_DEVELOPMENT_IN_UKRAINE_THEORY_METHODODOLOGY_PRACTICE)

8. Дмитрів, В. (2021). Економічна сутність і роль майнових податків в Україні. Світ фінансів, вип. 1(66), с. 201–209. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/42496
9. Возняк, Г., Патицька, Х., Сороковий, Д. (2023). Зміна поведінки суб'єктів економіки в умовах війни в Україні. Світ фінансів, вип. 3(76), с. 8–20. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/50051
10. Дзюблук, О. (2024). Теоретичні аспекти координації монетарної і фінансової політики як необхідної умови забезпечення макрофінансової стабільності. Світ фінансів, вип. 2(79), с. 8–27.
11. Дяконенко, О. (2023). Соціальний капітал територіальних громад України в умовах війни: сучасні трансформації та прогностичні зрушення. Демографія та соціальна економіка, № 2, с. 54–71.
12. Західна, О. Р., Дубик, В. Я., Даниляк, Я. А. (2024). Вплив місцевих податків та зборів на фінансову стійкість територіальних громад в умовах війни. Економіка. Фінанси. Право, № 6, с. 59–62.
13. Лютий, І., Рожко, О., Лютий, С. (2022). Оптимізація видатків державного бюджету України в умовах війни. Світ фінансів, вип. 4(73), с. 45–55. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/49029
14. Трофімчук, М., Трофімчук, О. (2023). Особливості управління державним боргом України в умовах війни. Вісник економіки, № 3(109), с. 198–211. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/49937
15. Шаров, О. (2022). Міжнародний досвід монетарної політики в умовах війни: уроки для України. Журнал європейської економіки, т. 21, № 2(81), с. 174–189. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/51055
16. Borissov, K., Hashimzade, N. (2021). Fiscal policy and inequality in a model with endogenous positional concerns. arXiv. URL: https://arxiv.org/abs/2107.00410
17. Bratian, V., Bucur, A., Oprean, C., Tanasescu, C. (2025). Discretionary vs. nondiscretionary in fiscal mechanism: Non-automatic fiscal stabilisers vs. automatic fiscal stabilisers. arXiv. URL: https://arxiv.org/abs/2501.08981
18. Telarico, F. A. (2021). Forecasting pandemic tax revenues in a small, open economy. arXiv. URL: https://arxiv.org/abs/2112.15431

Інтернет-ресурси:

1. Ukraine Macroeconomic Handbook – April 2025. Kyiv School of Economics. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2025/04/UA_Macro_Handbook_Apr2025.pdf
2. Fiscal Policy from Pandemic to War. (2022). International Monetary Fund (IMF). IMF eLibrary. URL: <https://www.elibrary.imf.org/downloadpdf/display/book/9781513598789/CH001.pdf>
3. Ukraine: Eighth Review Under the Extended Arrangement. (2025). International Monetary Fund (IMF). URL: <https://d1e00ek4ebabms.cloudfront.net/production/uploaded-files/lukrea2025002-print-pdf-05da79eb-498e-46d9-8ab1-651213ba3ed2.pdf>
4. Ukraine: Fourth Review of the Extended Arrangement Under the Extended Fund Facility. (2024). International Monetary Fund (IMF). Ministry of Finance of Ukraine. URL: <https://mof.gov.ua/storage/files/IMF-Ukraine%20Letter%20of%20Intent%20and%20Memorandum%20for%20Economic%20and%20Financial%20Policy.pdf>
5. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025 – Fostering Macroeconomic Stability and a Sustainable Recovery. (2025). OECD Publishing. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/fostering-macroeconomic-stability-and-a-sustainable-recovery_24ed81a1.html
6. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Budget policy. URL: <https://mof.gov.ua/en/budget-policy>
7. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Debt policy. URL: <https://mof.gov.ua/en/borgova-politika>
8. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). State Debt and State-guaranteed Debt. URL: https://mof.gov.ua/en/derzhavnij-borg-ta-garantovanij-derzhavju-borg_osn_inf

9. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Mission and principles. URL: <https://mof.gov.ua/en/mission-and-principles-of-work>
10. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Orders of the Ministry of Finance of Ukraine in 2025. URL: https://mof.gov.ua/en/orders_of_the_ministry_of_finance_of_ukraine_in_2025-823
11. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). News. URL: <https://mof.gov.ua/en/news>
12. Ministry of Finance of Ukraine. (n.d.). Budget. URL: <https://mof.gov.ua/en/budget>

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Фіскальна політика» здійснюється на основі системного підходу, який поєднує поточний, модульний та підсумковий контроль знань, умінь і навичок здобувачів. Метою є комплексна перевірка рівня сформованості фахових компетентностей, аналітичного мислення, здатності до обґрунтованого прийняття управлінських рішень у сфері публічних фінансів. У процесі вивчення дисципліни використовуються такі засоби оцінювання, як поточне опитування, тестування, аналітичні та розрахункові завдання, кейс-методи, контрольні роботи, оцінювання самостійної роботи студентів, наукова дискусія та дебати, модульний контроль, інші види індивідуальних і групових завдань. Водночас, методи демонстрування результатів навчання – це усна та письмова відповідь на теоретичні питання; результати тестових завдань в електронній системі; презентація індивідуальних і групових практичних проєктів; аналіз кейсів і ситуаційних завдань; підготовка та захист презентацій, есе, аналітичних звітів; участь у наукових обговореннях, тренінгах, семінарах, іспит.

Політика оцінювання

Система оцінювання зорієнтована на формування у студентів здатності до глибокого розуміння механізмів фіскального регулювання, критичного аналізу державної фінансової політики, а також практичного застосування здобутих знань у професійній діяльності.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності: Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Під час контрольного заходу студент може користуватись лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь якій формі обмінюватись інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань..

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу керівництва факультету.

Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фіскальна політика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової іспитового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2	Модуль 3	Модуль 4
20%	20%	5%	15%	40%
Поточне оцінювання	Модульний контроль	Тренінг	Самостійна робота	Іспит
Усне опитування та тестування по 4 темах.	Модульна контрольна робота по 4 темах	Практичні завдання по розрахунку податкових зобов'язань з окремих податків	Реферати та Есе відповідно до тематики Самостійної роботи	Теоретичне усне опитування 25 балів Презентація проєкту - 75 балів Або 25 тестів по 3 бали за кожен тест - 75 балів; теоретичне питання - 25 балів

Поточне опитування під час заняття:

90–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань;

75–89 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки;

65–74 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки;

60–64 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань, допускаючи при цьому суттєві неточності;

1–59 балів – не володіє навчальним матеріалом, не розкриває зміст теоретичних питань.

Модульна робота:

Модульна робота включає 2 теоретичних питання та 10 тестів.

За належне розкриття теоретичного питання студент може отримати від 0 до 30 балів.

15–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, аргументовано та глибоко розкриває зміст завдання;

1–14 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Тести оцінюються наступним чином:

4 бали – на тест надано правильну відповідь.

0 балів – на тест надано неправильну відповідь.

Тренінг:

81–100 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

61–80 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

41–60 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

20–40 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Самостійна робота:

підготовка реферату

40–60 балів – зміст реферату повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження.

20–39 балів – зміст реферату в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності, відсутні елементи самостійного дослідження;

1–19 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему, яка досліджувалася, логічного не завершений аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без

урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи.

презентація результатів дослідження

30–40 балів – під час презентації результатів виконаного дослідження демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує уміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

11–29 балів – матеріал презентує у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–10 балів – матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів проводиться в установленому порядку.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Під час контрольного заходу студент може користуватись лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь якій формі обмінюватись інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань..
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу керівництва факультету.

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Фіскальна політика» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової іспитового кредиту:

Шкала оцінювання:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	Відмінно
B	85-89	Добре
C	75-84	Добре
D	65-74	Задовільно
E	60-64	Достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом